

1987. XI. 16 (5. oldal)

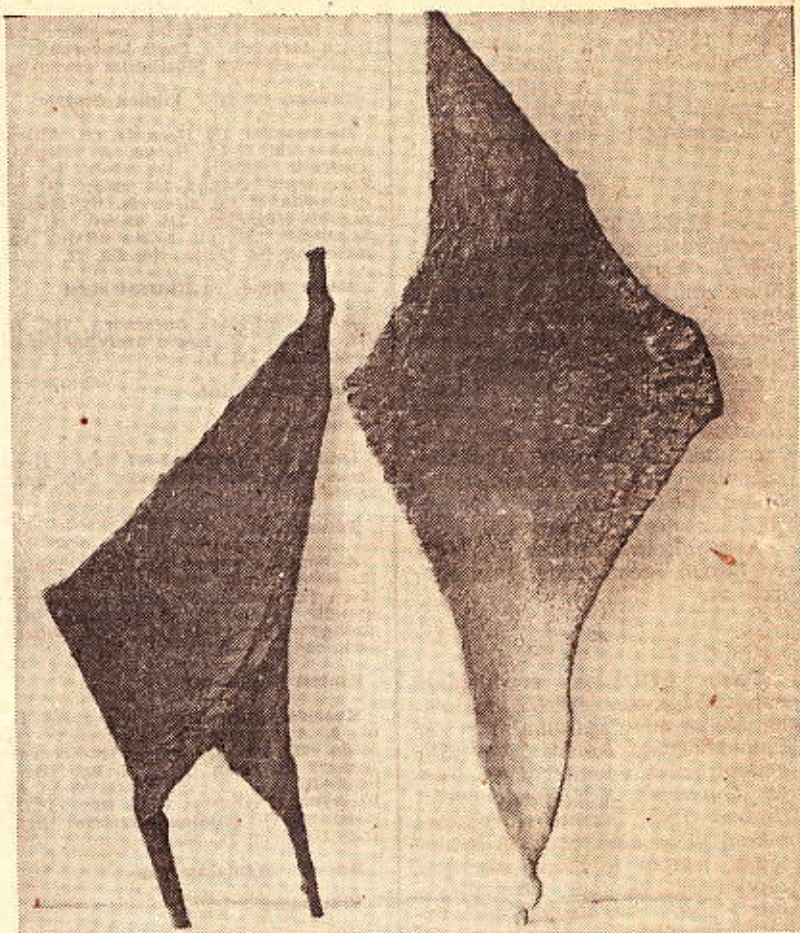
Dorottya utca: Záborszky Gábor újabb művei

Ne csodálkozzunk

Nem lehet azon csodálkozni, hogy az ember nehezen állapítja meg: milyen műfajba tartozik a képzőművészetnek az, amit Záborszky Gábor alkot. Záborszky festő lenne, ha azt néznénk, milyen papírt állított ki a végzettségét igazoló magyar főiskola. Festő, hiszen a festészeti szakosztályra járt, mestere Kádár György és Kocsis Ignác volt, majd a továbbképzésen Kocsis Imre, aki grafikai és murális témákban segítette tanítványát. A papír, az igazolvány azonban gyakran elmentmond a valóságnak. És ezen többnyire nincs is mit csodálkozni.

Nem is kell csodálkozni. Hiszen az utóbbi néhány évben jó néhány hazai átrendeződés tanúi lehettünk. Például akkor, amikor a textilművészet kezdett úgy viselkedni, mint a szobrászat, vagy amikor a kerámiai iparművészet kezdte átvenni (átvenni? meghódítani!) a kiplasztika felségterületeit: minderről annak idején többször is írtam, keresvén az okokat és a kínálkozó lehetőségeket. A nyolcvanas évek közepére azután a honi festészet is megírta magát és alkotóinak közreműködésével produkált néhány messzehangzó kiállítást, olyanokat, melyeket tőlünk nyugatra sem kellett volna szégyellni, olyanokat, amelyek nagy port vertek fel, nagy vitákat okoztak, megmozgatták a kritikuskok és a közönség véleményét, felkavarták azt a sohasem nyugodt vizet, amiben a magyar képzőművészet fürdött, poshadt, nyújtózkodott, pilledt, éledt.

Ne csodálkozzunk, hogy mindez most miért kerül elő: mert közben középgenerációs művésszé érett (például) Záborszky Gábor, aki néhány éve még csak egyike volt a stúdiósok ígéreteinek, s igazán nem csak életkori sajátosságok miatt érett középgenerációssá. Hanem mindenekelőtt és elsősorban azért, mert szinte megszállott tudatossággal járta-járja a maga útját, azt az utat, amelyen elődje nem nagyon van, utóda (egyelőre) még kevésbé, társa sem nagyon. Ha a kétdimenzióból háromdimenzióssá vál-

Duett (a kis tyúk és az öreg cet)

tozó „festmények” egyáltalán összefoghatják, akkor legfeljebb Szokos Iván (ugyancsak egyedi utat járó) stílusával fogható csak össze, de vele meg más szempontból összehasonlíthatatlan.

Ezért nincs mit csodálkozni azon, hogy Záborszky művei egyedülállóak a mai magyar (piktúrában? ezt nem lehet így leszögezni) képzőművészetben. Alkotásai festménynek plasztikák, plasztikának túlságosan egynézetűek, de végül is nem ez a fontos velük kapcsolatban. Hanem az, hogy mindaz, amit ma Záborszky alkot, ahová hosszú évek kitaró, tudatos, makacs és következetes munkájával eljutott, az végül is nem a kiállítóterem hűvös magányába való. Nem elszigetelten kell műveit nézni, abból a világból kiszakítva, amelyből tulajdonképpen vették. Hanem abba a világba visszahe-

lyezve, azzal szervesen egyesülve-egyesítve: a természetbe. Fából, vászonból, homokból felépülő művei a fák-bokrok-föld-fű környezetében érvényesek igazán. Ott érvényesek és ott érvényesülnek. S e környezetben szinte már fel sem tűnik, hogy műveiben műanyag is szerephez jut, mert a művi matéria is hasonul az eredetihez, a természetihez: egységbe kerül vele, elválaszthatatlanul. S így ott, abban a közegben, melyből alkotóelemei vették, művei odahagyják kiállítótermi hűvösségüket, némaságukat, lelkes állattá lesznek, megtalálják a kapcsolatot az ősihez és hozzánk, a mai nézőhöz: az ősihez és hozzánk közvetlenül, általuk.

Ne is csodálkozzunk, ha ezek az első pillantásra különös művek megszólítanak minket.

Kenessei András